

Nr 262.

Av herr **Osberg m. fl.**, om skrivelse till *Kungl. Maj:t* angående anordnande av avelscentra för hästodling vid Ottenby och å andra platser inom landet.

Vid förlidet års lagtima riksdag väcktes av ett tjugotal av andra kammarens ledamöter en motion, nr 197, om anordnande vid Ottenby, jämte det beslutade avelscentrum för varmblodig uppfödning, även av uppfödning därstädes av kallblodiga avelsdjur. Ifrågavarande motion, som utmynnade i hemställan, «att riksdagen ville besluta att för ovan angivna ändamål av de för Ottenby statsstuteri avsatta medel till stuteriöverstyrelsens förfogande ställa högst 400,000 kronor, och att därefter årligen och tillsvidare av hästavelsfondens medel, till inköp av kvalificerade stoföl och ungston, anvisa 75,000 kronor, att fördelas med 25,000 kronor till vardera av de tre typerna», hade följande lydelse:

«Den plats hästuppfödning intager som binäring till svenskt jordbruk framgår av kommerskollegii siffror för hästexporten under fyraårsperioden 1914 augusti—1918 augusti, vilka visa, att ett totalbelopp av omkring 130 miljoner kronor influtit, eller 32,5 miljoner i medeltal om året. Det intresse, varmed denna gren av lantushållningen omfattas, visar sig även därav, att landets häststock under samma period ökats samt höjts i värde därigenom att antalet djur över 16 år minskats och under 3 år ökats. Det är ju givet, att de höga saluprisen — särskilt under sista året — varit anledningen till dessa gynnsamma förhållanden, och att dylika icke kunna vara att påräkna, när normala förhållanden inträda. Det är dock ej endast för att från utlandet inhösta betydande belopp, vi böra sträva att främja vår hästuppfödning, utan i första hand för den nationalekonomiska fördel en förbättrad häststam lämnar eget land.

Den ovannämnda exporten har emellertid lämnat staten och hushållningssällskapet avsevärda belopp för hästavelns främjande. Med de goda naturliga betingelser, som landet äger, bör hästaveln kraftigare och i hastigare tempo än hittills kunna höjas, särskilt om statens medverkan därvid kan påräknas.

Att landets hästuppfödare lämnas tillfälle att förse sig, så långt ske kan, med fullgott och typiskt avelsmaterial, är ett huvudvillkor för lönande uppfödning, och att detta sker inom eget land är av största betydelse. Att därvid för de tre huvudtyperna anordnas avelscentra, där det bästa tillvaratages och, efter rationell uppfödning, tillhandahålles intresserade uppfödare, torde vara nödigt. Att, i den omfattning som hittills sker, från utlandet införa såväl varmblodiga som s. k. ardenneravelsdjur torde ingalunda längre vara nödigt, då det är ådagalagt, att svenskfödda djur ej giva de tyska eller belgiska efter i fråga om torrhet, energi och uthållighet, tvärtom. Och vad den typiska kroppsformen vidkommer kan genom noggrant utval den inom all djuravel önskade jämnheten åstadkommas.

Det torde för främjande av den inhemska avelsdjursuppfödningen bland hästar vara nödigt, att riksdagen, i sammanhang med anvisande av medel, även anger riktlinjer och bestämmer, att för statens räkning och genom dess medverkan import endast undantagsvis må förekomma, och att vår hästkultur, i den mån statsmedel ställas till förfogande, skall grundas på tillvaratagande av inhemska avelsmaterial.

Vad beträffar den varmblodiga aveln har riksdagen beslutat återupprättande av statsstuteri på Ottenby kungsgård och anvisat medel därtill, ehuru anordningarna härför blivit uppskjutna. Vad vidkommer den nordsvenska typen och den s. k. ardenner torde avelscentra kunna på det sätt ordnas, att staten till intresserade uppfödare inom ett begränsat område på vissa villkor utlämnar framstående moderston att användas till avel, och att fölavkastningen delas på det sätt, att staten uttager föl och erlägger deras halva värde kontant, eller ock låter fodervärden behålla fölet mot erläggande av dess halva värde i fölavgift. Så anordnade avelscentra erfordra ej andra organisationskostnader än uppfödandet av djuren ifråga, och dessa kostnader ersättas under årens lopp av fölavgifterna, och värdet av stostammen bibehålles genom att densamma förnyas sig. Uppsättningen av de tre respektive stostammarna bör ske under en 10-årsperiod med hänsyn till den framtida årliga omsättningen, och anskaffning från början ske genom inköp av kvalificerade stoföl och ungston.

Plats för uppfödningen av alla tre typerna kan beredas vid Ottenby, dit

de inköpta fölen och ungston sändas för att där uppfödvas samt de nordsvenska och ardennerdjuren, då de äro i fjärde året och inkörda, förflyttas till de bygder, där avelscentra förekomma. De varmblodiga kvarbliva vid Ottenby för att där bilda den stam av moderston, som är avsedd. Behörig gallring sker under hela tiden.

Om under årens lopp den areal av 1,000 tunland ängsmark, som finnes vid Ottenby sättes i s. k. ängskultur, så kan framdeles djuruppfödningen där utsträckas i betydande omfattning.

Enskild utredning har givit vid handen, att vid Ottenby nödiga och lämpliga byggnader för såväl hästuppfödning som personal kunna uppföras för lägre belopp än de senast angivna, om annat byggnadssystem användes, och plats kan där beredas för den hingstbesättning, som nu ifrån Strömsholm årligen uppställas på Öland och närmast belägna fastlandet, för den vid Flyinge bedrivna uppfödningen av avelshingstar av ädelt blod och för de blivande uppsättningarna av stostammar inom de tre huvudtyperna. Denna utredning har och givit vid handen, att nu ifrån Ottenby utgående arrendebelopp — 11,060 kronor — ingalunda motsvarar vad naturaprestationer därifrån kunna lämna, vilket ock kan styrkas genom det taxeringsvärde — 700,000 kronor — som är åsatt denna egendom, och att varje år som förgår under nuvarande förhållanden medför avsevärd förlust i flera hänseenden för landets hästkultur. Samma utredning har ock visat, att ute i bygder, lämpliga för uppfödning i större omfattning av de kallblodiga typerna, förefinnes stort intresse för avelscentra anordnade på ovan angivet sätt.

Ritförslag för stallbyggnader och sådana för personal med åtföljande kostnadsberäkningar, faktiska siffror för naturaavkastningen av Ottenby under senaste året och lokala upplysningar i övrigt rörande denna domän skola tillhandahållas jordbruksutskottet.»

Denna motion blev av jordbruksutskottet avstyrkt. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen i andra kammaren med 54 röster mot 43.

Beträffande den kallblodiga uppfödningen på Öland må anföras, att förliden sommar blevo därstädes 1607 ston betäckta av kallblodiga hingstar, nästan uteslutande belgiska, varemot de varmblodiga ej hunno upp till trehundra.

Uppfödning av hästar av belgisk typ har sedan mera än ett par årtionden pågått på Öland, ehuru den ej varit föremål för premiering. Förlidet år medgavs dock premiering av sådan inom ett begränsat område.

Ottenby äger dock de bästa betingelser på Öland för all hästuppfödning och från Öland utgå årligen ett betydande antal djur med belgiskt blod i ådrorna, torra, goda djur, och ett rationellt tillvaratagande och utveckling där av denna typ skulle gagna typen inom landet i sin helhet.

Tiden torde ock vara inne att frigöra vårt land från den betydande import av avelsdjur som alltjämt pågår inom alla tre typerna, och som torde vara överflödig, om vi tillvarataga vad vi äga och, efter strängt urval, utveckla detta material.

Enligt i Tyskland under förliden sommar offentliggjorda meddelanden: »Huru hästmaterialet bestått provet under kriget» säges, bland annat, om de i Sverige inköpta hästarna, att »de voro kraftiga, uthålliga, något för litet ridna, men av gott temperament» och vidare: »Den svenska hästuppfödningen, särskilt i norra Sverige, frambringar en häst, som besitter de flesta av önskade egenskaper och utmärker sig särskilt för energi och hårdhet.»

Varföre då fortsätta med import i stället för att tillvarataga och vidare utveckla vad vi just äga? Det tyska uttalandet bestyrker, vad i förlidet års motion framhålles rörande våra hästars kvalitété.

När således inom vårt land onekligen finnes en plats, där ett centrum för inhemsk hästavel skulle kunna bilda stommen till en hela landet omfattande målmedveten uppfödning av avelsdjur, anse vi oss böra hemställa,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t ville anhålla om fullständig utredning, i enlighet med de direktiv vi i motionen angivet, för ett rätt tillvaratagande av inhemsk hästavel, genom anordnandet av avelscentrum vid Ottenby med därjämte å skilda platser inom landet anlagda mindre sådana, och till 1921 års riksdag framlägga förslag och kostnadsberäkningar härför.

Stockholm den 22 januari 1920.

*Oscar Osberg. David Norman. Pehr Aug. Andersson. Cornelius Olsson.
N. E. Nilsson. B. Corneliussön. Adolf Alexandersson. Sig. A. Carlsson.
Sven Jönsson. Joh. G. Svensson. A. Danielsson. Karl Kahlström.*
